

CZU: 342.98(478)

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.5113116>

STATUTUL JURIDIC AL UNOR CATEGORII DE PERSOANE DIN PERSPECTIVA ALIN.(2) ART.123 ȘI ART.124 DIN CODUL PENAL

Cristian BRÎNZA

Universitatea de Stat din Moldova

Obiectul prezentei investigații îl constituie statutul juridic al unor categorii de persoane (notar; notar stagiar; personalul medical, inclusiv angajații cabinetului individual al medicului de familie și ai centrului medicilor de familie) pentru a decela dacă acestea cad sub incidența alin.(2) art.123 sau a art.124 din Codul penal. Se arată că substituirea Legii nr.1453/2002 prin Legea nr.69/2016 nu a influențat asupra faptului că notarul continuă să aibă calitatea de persoană publică în accepțiunea alin.(2) art.123 din Codul penal. Notarul stagiar nu are o asemenea calitate, deoarece face parte din personalul care desfășoară activități auxiliare. Primirea, prin extorcere, de către un notar stagiar, a unei remunerații sau a altor avantaje patrimoniale pentru îndeplinirea unor lucrări sau pentru prestarea unor servicii ce țin de obligațiile de serviciu ale acestuia intră sub incidența art.256 din Codul penal. Personalul medical din cadrul prestatorilor de servicii medicale privați (inclusiv angajații cabinetului individual al medicului de familie și ai centrului medicilor de familie) are, după caz, calitatea de: 1) persoane care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală (în cazul în care exercită acțiuni administrative de dispoziție sau organizatorico-economice); 2) persoane care lucrează pentru o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală (în cazul în care nu exercită acțiuni administrative de dispoziție sau organizatorico-economice, însă realizează acțiuni producătoare de efecte juridice); 3) personal administrativ-tehnic (personal tehnic; personal de deservire tehnică; personal care desfășoară activități auxiliare) (în cazul în care nici nu exercită acțiuni administrative de dispoziție sau organizatorico-economice, nici nu realizează acțiuni producătoare de efecte juridice).

Cuvinte-cheie: *subiectul infracțiunii, notar, notar stagiar, personal medical, cabinetul individual al medicului de familie, centrul medicilor de familie, persoane care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală, persoane care lucrează pentru o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală, personal care desfășoară activități auxiliare.*

JURIDICAL STATUS OF CERTAIN CATEGORIES OF PERSONS FROM THE PERSPECTIVE OF PARA. (2) ART.123 AND ART.124 OF THE CRIMINAL CODE

The object of the present investigation is the juridical status of certain categories of persons (notary; trainee notary; medical staff, including employees of the individual office of the family doctor and the family doctor centre) to determine whether they fall under para. (2) art.123 or art.124 of the Criminal Code. It is shown that the substitution of Law no.1453/2002 for Law no.69/2016 did not influence the fact that a notary continues to have the quality of a public person under para. (2) art.123 of the Criminal Code. The trainee notary does not have such a quality because they are part of the personnel carrying out auxiliary activities. Any remuneration or other patrimonial advantages received by the trainee notary through extortion for the performance of work or provision of services related to their service obligations falls within art.256 of the Criminal Code. The medical staff of the private medical service providers (including the employees of the individual office of the family doctor and of the family doctor centre) has, as the case may be, the quality of: 1) persons administering a commercial, social, or other non-state organisation (if they exercise administrative or organisational-economic actions); 2) persons, who work for a commercial, social, or other non-state organisation (if they do not exercise administrative or organisational-economic actions, but perform actions producing juridical effects); 3) administrative-technical personnel (technical personnel; technical service personnel; personnel carrying out auxiliary activities) (if they neither exercise administrative or organisational-economic actions, nor perform actions producing juridical effects).

Keywords: *the subject of the crime, notary, trainee notary, medical personnel, the individual office of the family doctor, family doctor centre, persons administering a commercial, social, or other non-state organisation, persons, who work for a commercial, social, or other non-state organisation, personnel carrying out auxiliary activities.*

Introducere

Lui R.Popov îi aparține următoarea constatare: „În sensul alin.(2) art.123 CP RM, sunt persoane autorizate sau investite de stat să îndeplinească activități de interes public: auditorul; avocatul; executorul judecătoresc; expertul judiciar; interpretul și traducătorul antrenați de Consiliul Superior al Magistraturii, de Ministerul Justiției, de organele procuraturii, organele de urmărire penală, instanțele judecătorești, de notari, avocați sau

de executorii judecătorești; mediatorul; medicul, privit ca liber profesionist; mandatarul autorizat etc.” [1]. Valoarea acestei aserțiuni constă în stabilirea unor criterii care permit deosebirea noțiunii „persoană publică” în accepțiunea alin.(2) art.123 CP RM (în special a noțiunii „persoană autorizată sau investită de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public”) de noțiunea „persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală” în accepțiunea art.124 CP RM. Prevederile vagi ale alin.(2) art.123 și ale art.124 CP RM, precum și lipsa unor repere normative fără echivoc în ceea ce privește deosebirea noțiunilor respective, denotă necesitatea continuării investigării problemei privind persoanele al căror statut juridic este incert. O astfel de incertitudine generează aplicarea incorectă a legii penale, ceea ce, la rândul său, duce la injustiție și la pierderea încrederii cetățenilor în valorile statului de drept.

Aserțiunea sus-citată a lui R. Popov datează din 2013. Datorită dezvoltării dinamice a relațiilor sociale, unele dintre ideile expuse de acest autor reclamă reevaluare. În plus, însuși R.Popov recunoaște că „nu este exclus să existe și alte persoane autorizate sau investite de stat să îndeplinească activități de interes public, persoane care să intre sub incidența noțiunii de la alin.(2) art.123 CP RM. Important este să existe o confirmare în textul unui act normativ că astfel de persoane îndeplinesc cumulativ următoarele două condiții: 1) sunt autorizate sau investite de stat să-și desfășoare activitățile; 2) activitățile pe care le desfășoară sunt activități de interes public” [1]. Punctând aceste indicii, ne-am propus să analizăm statutul juridic al unor categorii de persoane pentru a decela dacă acestea cad sub incidența alin.(2) art.123 CP RM sau a art.124 CP RM.

Rezultate și discuții

1. La 14.04.2016 a fost adoptată Legea nr.69 din 14.04.2016 cu privire la organizarea activității notarilor [2] (în continuare – Legea nr.69/2016). Această lege a substituit în cea mai mare parte Legea nr.1453 din 08.11.2002 cu privire la notariat [3] (în continuare – Legea nr.1453/2002) A rămas în vigoare doar art.32 al Legii nr.1453/2002.

Faptul că notarul avea statutul de persoană publică rezultă din mai multe prevederi ale Legii nr.1453/2002: „Notariatul este o instituție publică de drept abilitată să asigure, în condițiile legii, ocrotirea drepturilor și intereselor legale ale persoanelor și statului prin îndeplinirea de acte notariale în numele Republicii Moldova” (alin.(1) art.2); „Pornind de la caracterul public al notariatului, Ministerul Justiției efectuează, în conformitate cu legislația, reglementarea și organizarea activității notariale” (alin.(3) art.2); „Actul notarial, purtând sigiliul și semnătura persoanei care desfășoară activitate notarială, este de autoritate publică, se prezumă legal și veridic și are forță probantă și executorie” (alin.(2) art.3); „Notarul este persoana autorizată de stat să presteze în numele acestuia servicii publice prin desfășurarea activității notariale în baza licenței eliberate de Ministerul Justiției, în condițiile prezentei legi” (alin.(1) art.8); „Notarul se numește în funcție prin ordinul ministrului justiției” (alin.(2) art.8) etc. În afară de aceasta, după cum reieșea din definiția noțiunii „autoritate publică” formulată în art.2 al Legii contenciosului administrativ, nr.793 din 10.02.2000 (în continuare – Legea nr.793/2000), notarul era asimilat autorității publice, fiind parte din categoria de „persoane de drept privat care exercită atribuții de putere publică sau utilizează domeniul public, fiind împuternicite prin lege să presteze un serviciu de interes public” [4].

La 01.04.2019 Legea nr.793/2000 a fost abrogată. În locul acesteia a intrat în vigoare Codul administrativ [5]. Acest cod conține două definiții care prezintă o anumită relevanță: „Autoritate publică se consideră orice structură organizatorică sau organ instituită/instituit prin lege sau printr-un alt act normativ, care acționează în regim de putere publică în scopul realizării unui interes public” (art.7); „Regimul de putere publică reprezintă ansamblul competențelor prevăzute de lege în vederea realizării sarcinilor autorităților publice, care le conferă posibilitatea de a se impune cu forță juridică obligatorie în raporturile lor cu persoane fizice sau juridice” (art.8). Totuși, în aceste definiții nu găsim confirmarea expresă a faptului că notarul este persoană publică, ceea ce deosebește Codul administrativ de Legea nr.793/2000.

În circumstanțele descrise este important să stabilim dacă nu cumva remanierele legislative, privitoare la reglementarea activității notarului, au avut ca efect revenirea acestuia la statutul de persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală. Amintim cu această ocazie că, până la intrarea în vigoare a Legii nr.245 din 02.12.2011 privind modificarea și completarea unor acte legislative [6], dispoziția de la alin.(2) art.335 CP RM a avut următorul conținut: „Aceeși acțiune săvârșită de către un notar sau auditor”. În legătură cu această dispoziție, S.Brînză și V.Stati menționau: „Observăm o contradicție în plan normativ: pe de o parte, notarul este asimilat și atribuit la categoria reprezentanților autorității publice; pe de

altă parte, este recunoscut persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală. În mod firesc, tranșăm dilema în cauză în favoarea textului legii penale, adică a prevederii de la alin.(2) art.335 CP RM: până la o eventuală modificare a acestei prevederi concretizate în eliminarea din ea a cuvintelor „notar sau”, nu avem niciun temei să nu recunoaștem că notarul este o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală” [7, p.923].

Totuși, suspiciunile noastre se dovedesc a fi fără temei. Însăși Legea nr.69/2016 coține confirmarea expresă a faptului că notarul este o persoană publică. Conform alin.(1) art.8 al acesteia, „notarul este exponentul puterii de stat, împuternicit în modul stabilit de lege în baza licenței și a ordinului de investire cu împuterniciri”. Împuternicirea în modul stabilit de lege în baza licenței decurge din alin.(1) art.26 al Legii nr.69/2016: „Licența pentru desfășurarea activității notariale se eliberează de către ministrul justiției persoanei care a promovat concursul pentru suplinirea locurilor vacante de notar, la cererea acesteia, conform hotărârii Comisiei de licențiere. [...]”. Împuternicirea în modul stabilit de lege în baza ordinului de investire cu împuterniciri reiese din alin.(1) art.28 al aceleiași legi: „Notarul, la cerere, prin ordinul ministrului justiției, este investit cu împuterniciri de exercitare a activității notariale în teritoriul pentru care a promovat concursul, până la împlinirea plafonului de vârstă prevăzut la art.42 alin.(1) lit.e). [...]”. Faptul că notarul este exponent al puterii de stat îl confirmă și alin.(1) art.35 al Legii nr.69/2016: „Notarul dispune de o ștampilă proprie de configurație rotundă, cu imaginea Stemei de Stat plasată pe centru, în jurul căreia se inscripționează cuvintele „Republica Moldova”, „Notar”, numele și prenumele notarului și numărul licenței deținute. [...]”.

Așadar, substituirea Legii nr.1453/2002 prin Legea nr.69/2016 nu a avut niciun impact asupra statutului juridic al notarului. Acesta continuă să aibă calitatea de persoană publică în accepțiunea alin.(2) art.123 CP RM (și anume – de persoană autorizată sau investită de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public).

2. Atât Legea nr.1453/2002, cât și Legea nr.69/2016 conțin reglementări privitoare la notarul stagiar. Notarul stagiar nu este împuternicit în modul stabilit de lege în baza licenței și a ordinului de investire cu împuterniciri. Rezultă că notarul stagiar nu este exponentul puterii de stat, deci nu este o persoană publică. Însă, aceasta nu trebuie să ducă la concluzia că notarul stagiar are statutul de persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală, în accepțiunea art.124 CP RM. Or, notarul stagiar nu exercită funcții sau acțiuni administrative de dispoziție ori organizatorico-economice, așa cum o cere acest articol.

Notarul stagiar nu are nici calitatea de persoană care lucrează pentru o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală în sensul art.333 și 335 CP RM. După cum explică R.Popov, „în sensul dispozițiilor de la art.333 și 335 CP RM, prin „persoană care lucrează pentru o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală” trebuie de înțeles acea persoană care, deși activează într-o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală, nu îndeplinește condițiile prevăzute la art.124 CP RM. Așadar, este vorba despre o persoană care, deși este lucrător (angajat) al organizației comerciale, obștești sau al unei alte organizații nestatale, totuși nu exercită funcții sau acțiuni administrative de dispoziție ori organizatorico-economice” [8].

O interpretare mai nuanțată a noțiunii „persoană care lucrează pentru o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală” o oferă V.Stati și R.Popov: „Prin persoană care lucrează pentru o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală se înțelege persoana care: este angajată a organizației comerciale, obștești sau a unei alte organizații nestatale; realizează acțiuni producătoare de efecte juridice; nu exercită funcții sau acțiuni administrative de dispoziție ori organizatorico-economice. [...] Nu are calitatea de persoană care lucrează pentru o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală [...] acel angajat al organizației în cauză care, în legătură cu fapta săvârșită, exercită numai funcții pur profesionale sau activități tehnice ori auxiliare” [9]. În aceeași lucrare, V.Stati și R.Popov identifică înțelesul noțiunii „acțiuni producătoare de efecte juridice”: „Se are în vedere că persoana publică are dreptul sau obligația ca prin acțiunile sale să dea naștere, să modifice sau să stingă raporturi juridice. Cu alte cuvinte, persoana publică deține prerogativa de a acorda drepturi și obligații altor persoane, de a modifica volumul acestor drepturi și obligații sau de a le înceta. Tocmai acesta este criteriul care permite delimitarea noțiunii „persoană publică” (în sensul alin.(2) art.123 CP RM) de noțiunile „personalul administrativ-tehnic” și „persoană care exercită funcții pur profesionale”; [...] acordarea de către persoana publică a unor drepturi și obligații altor persoane se exprimă, de exemplu, în: emiterea unui act; înscrierea unor date într-un registru; eliberarea unui document care confirmă un fapt juridic etc.” [9]. Într-un alt studiu, R.Popov subliniază: „Nu oricare salariat din cadrul unei persoane juridice

de drept privat intră sub incidența noțiunilor „persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală” sau „persoană care lucrează pentru o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală”. [...] O persoană, care lucrează pentru o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală, nu exercită acțiuni administrative de dispoziție sau organizatorico-economice; însă este obligatoriu ca o astfel de persoană să realizeze acțiuni relevante sub aspect juridic” [10].

Nu suntem de părere că notarul stagiar realizează acțiuni producătoare de efecte juridice. Analiza atribuțiilor care îi revin acestuia denotă că acțiunile notarului stagiar nu pot da naștere, modifica sau stinge raporturi juridice. Astfel, potrivit pct.16 din Ordinul Ministerului Justiției nr.286 din 11.07.2003 privind Regulamentul cu privire la condițiile de efectuare a stagiului în biroul notarului [11], „notarul poate delega notarului stagiar următoarele atribuții: a) efectuarea lucrărilor de secretariat; b) redactarea proiectelor de contracte care urmează a fi legalizate notarial și alte acte notariale; c) totalizarea practicii notariale; d) lucrări de arhivă”. Conform pct.17 din același ordin, „pe perioada de efectuare a stagiului, notarul stagiar poate îndeplini și alte însărcinări ale Ministerului Justiției ce țin de analiza și generalizarea practicii notariale”.

Caracterul acestor atribuții ne îndeamnă să acordăm atenție opiniei exprimate de R.Popov: „Considerăm că persoanele care lucrează pentru o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală nu pot face parte nici din personalul administrativ-tehnic (personalul tehnic; personalul de deservire tehnică; personalul care desfășoară activități auxiliare) al organizației comerciale, obștești sau al unei alte organizații nestatale. Or, obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 335 CP RM îl constituie „relațiile sociale cu privire la activitatea de serviciu într-o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală” [7, p.907]. Activitățile desfășurate de cei din personalul sus-menționat au un caracter auxiliar în raport cu activitatea de serviciu într-o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală și nu se confundă cu aceasta. Cei care fac parte din personalul administrativ-tehnic (personalul tehnic; personalul de deservire tehnică; personalul care desfășoară activități auxiliare) al organizației comerciale, obștești sau al unei alte organizații nestatale nu sunt titulari ai autorității acestei organizații” [8]. S.Gavajuc exprimă o opinie asemănătoare [12, p.105]. De asemenea, atenția noastră o atrage explicația din pct.6.1 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.11 din 22.12.2014 cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunile de corupție (în continuare – Hotărârea Plenului CSJ nr.11/2014): „Nu sunt persoane publice personalul administrativ tehnic din cadrul întreprinderilor de stat sau municipale, din cadrul instituțiilor publice sau autorităților publice (personalul tehnic; personalul care desfășoară activități auxiliare). Față de acești salariați va fi aplicată răspunderea penală în conformitate cu art.256 CP RM, cu condiția ca acțiunea de primire a remunerației ilicite având o natură patrimonială să fie comisă în prezența unei metode speciale – extorcarea” [13].

Astfel, notarul stagiar face parte din personalul care desfășoară activități auxiliare. Din aceste considerente, el nu poate răspunde în baza acelor norme penale care prevăd răspunderea pentru infracțiunile în care ca subiect apare persoana publică sau persoana care lucrează pentru o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală. Printre astfel de norme se numără art.333 și art.335 CP RM. Primirea, prin extorcare, de către un notar stagiar, a unei remunerații sau a altor avantaje patrimoniale pentru îndeplinirea unor lucrări sau pentru prestarea unor servicii ce țin de obligațiile de serviciu ale acestuia intră sub incidența art.256 CP RM.

3. O altă categorie de persoane, al căror statut continuă să ridice semne de întrebare, este personalul medical. În 2013 R.Popov a exprimat următorul punct de vedere cu privire la această categorie de persoane: „O altă persoană, autorizată sau investită de stat să îndeplinească activități de interes public, poate fi medicul, privit ca liber profesionist. În context, menționăm că, în corespundere cu art.11 al Legii cu privire la exercitarea profesiei de medic, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 27.10.2005, profesiunea de medic poate fi exercitată inclusiv independent, sub formă de liberă practică (alin.(1) art.11); pentru menținerea calificării și ridicarea nivelului de pregătire și de responsabilitate profesională, medicii sunt supuși atestării cu o periodicitate de cel puțin 5 ani, în vederea stabilirii gradului de calificare (alin.(1) art.12). Conform Legii ocrotirii sănătății a Republicii Moldova, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 28.03.1995, modul de autorizare a exercițiului profesiunilor medico-sanitare și farmaceutice este stabilit de Ministerul Sănătății (alin.(1) art.9); persoanele fizice pot exercita independent profesii medico-sanitare numai în bază de licență, eliberată de Camera de Licențiere (alin.(2) art.9); persoanele care nu au exercitat profesii medico-sanitare mai mult de 3 ani și care doresc să le exercite își vor actualiza cunoștințele în instituții de perfecționare sau în alte instituții, urmând să li se autorizeze ulterior exercițiul profesiunilor medico-sanitare, în modul stabilit (alin.(3) art.9).

Subliniem că medicul este persoană publică nu atunci când își exercită obligațiile profesionale, dar atunci când desfășoară activitate administrativă" [1]. Din lecturarea acestei aserțiuni s-ar putea crea impresia că, atunci când exercită activitate administrativă, personalul medical reprezintă în toate cazurile persoane publice; or, personal medical sunt persoanele autorizate sau învestite de stat să îndeplinească activități de interes public. Cu privire la sintagma „activitate administrativă”, în pct.6.1 al Hotărârii Plenului CSJ nr.11/2014 se explică: „Numai în cazul în care aceste persoane, în prezența anumitor circumstanțe, ajung să exercite funcții producătoare de efecte juridice (de exemplu, să acorde drepturi sau să elibereze de obligații), activitatea „sub-administrativă” a medicilor, cadrelor didactice, casierilor etc. se poate transforma într-o activitate administrativă. De exemplu, în cazul eliberării certificatului de concediu medical de către medic sau în cazul evaluării de către cadrele didactice a studenților, masteranzilor, aceștia exercită funcții producătoare de efecte juridice, motiv din care, în circumstanțele relevate, astfel de persoane pot evolua în calitate de subiecți ai infracțiunii prevăzute la art.324 CP RM, cu condiția ca astfel de persoane să activeze în instituții publice, în caz contrar se va aplica răspunderea penală în conformitate cu art.333 CP RM” [13].

Impresia despre care am vorbit mai sus o infirmă o altă opinie exprimată de R.Popov: „Cei din personalul instituțiilor medico-sanitare [...] – care exercită acțiuni administrative de dispoziție sau organizatorico-economice ori funcții ale autorității publice – intră sub incidența fie a noțiunii „persoană cu funcție de răspundere” (și, implicit, a noțiunii mai largi „persoană publică”), fie a noțiunii „persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală” (nu însă și a noțiunii „persoană care lucrează pentru o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală”)” [10]. Faptul că personalul medical (atunci când desfășoară activitate administrativă) nu este reprezentat în toate cazurile de persoane publice rezultă și din analiza reglementărilor normative în materie.

Astfel, art.4 al Legii ocrotirii sănătății, nr.411 din 28.03.1995 [14] (în continuare – Legea nr.411/1995), prevede: „Prestatorii de servicii medicale pot fi publici sau privați. [...]” (alin.(1)); „Persoanele fizice și persoanele juridice au dreptul să fondeze prestatori privați de servicii medicale și poartă răspundere pentru asigurarea lor financiară și tehnico-materială, pentru organizarea de asistență medicală și pentru calitatea ei, conform legislației în vigoare” (alin.(3)). Mai multe detalii conține Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.988 din 10.10.2018 pentru aprobarea Regulilor de organizare a asistenței medicale primare (în continuare – Hotărârea Guvernului nr.988/2018): „Prestatori de asistență medicală primară pot fi prestatorii publici sau privați incluși în nomenclatorul prestatorilor de asistență medicală primară, aprobat prin ordinul ministrului sănătății, muncii și protecției sociale” (pct.25); „Prestatori publici sunt instituțiile medico-sanitare publice care prestează asistență medicală primară conform regulamentelor lor de activitate” (pct.26); „Prestatori privați sunt cabinetele individuale ale medicului de familie și centrele medicilor de familie, care reprezintă forme de organizare a activității profesionale a medicului de familie, precum și alte entități private care prestează asistență medicală primară, conform regulamentelor aprobate de Minister” (pct.27) [15]. Din aceste reglementări rezultă că dacă prestatorii de servicii medicale sunt privați, atunci personalul medical (în cazul în care desfășoară activitate administrativă) este reprezentat de persoane care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală.

În Anexa la Legea nr.552 din 18.10.2001 privind evaluarea și acreditarea în sănătate (în continuare – Legea nr.552/2001) sunt enumerate toate categoriile instituțiilor și întreprinderilor medico-sanitare și farmaceutice private: instituții medico-sanitare private de ambulator; cabinete individuale ale medicilor de familie; centre ale medicilor de familie; spitale private; farmacii amplasate în municipii și orașe; filialele acestor farmacii; farmacii rurale; filialele acestor farmacii; depozite farmaceutice; filialele acestor depozite [16]. De asemenea, în Ordinul Ministerului Sănătății nr.47 din 10.02.2016 cu privire la aprobarea Nomenclatorului prestatorilor privați de servicii de sănătate (în continuare – Ordinul Ministerului Sănătății nr.47/2016) pot fi găsite: 1) Nomenclatorul prestatorilor privați de servicii de sănătate în domeniul asistenței medicale primare, urgente pre-spitalicești, spitalicești, specializate de ambulator și de recuperare (anexa nr.1); 2) Nomenclatorul prestatorilor privați de servicii de sănătate în domeniul stomatologiei (anexa nr.2) [17].

Pentru analiza de față prezintă interes mai ales art.9¹ al Legii nr.411/1995: „Pentru acordarea asistenței medicale, instituțiile medico-sanitare private trebuie să respecte următoarele condiții de activitate: a) prestatorul privat de servicii medicale trebuie să fie inclus în Nomenclatorul instituțiilor medico-sanitare al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Muncii și Protecției Sociale; b) prestarea serviciilor medicale pentru genul de activitate solicitat trebuie să corespundă Nomenclatorului specializărilor profesionale, aprobat de

Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Muncii și Protecției Sociale; c) prestatorul privat de servicii medicale trebuie să dețină autorizație sanitară pentru genul de activitate practicat; d) prestatorul privat de servicii medicale trebuie să dețină certificat de acreditare”.

Ultimele două condiții de activitate par să valideze postulatul enunțat de R.Popov, conform căruia, pentru a fi considerate persoane autorizate sau investite de stat să îndeplinească activități de interes public în înțelesul alin.(2) art.123 CP RM, „important este să existe o confirmare în textul unui act normativ că astfel de persoane îndeplinesc cumulativ următoarele două condiții: 1) sunt autorizate sau investite de stat să-și desfășoare activitățile; 2) activitățile pe care le desfășoară sunt activități de interes public” [1].

Referitor la exigența de deținere a autorizației sanitare, Legea nr.10 din 03.02.2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice stabilește la alin.(5) art.21: „Activitatea obiectivelor cu impact asupra sănătății publice este supusă autorizării sanitare de funcționare, cu excepția obiectivelor din lanțul alimentar. [...]” [18]. De asemenea, în pct.2 din Hotărârea Guvernului nr.663 din 23.07.2010 pentru aprobarea Regulamentului sanitar privind condițiile de igienă pentru instituțiile medico-sanitare se menționează: „Exploatarea instituțiilor, inclusiv a celor construite sau reconstruite, supuse replanificării, reprofilării, reutilării, precum și folosirea temporară a clădirilor și încăperilor pentru amplasarea instituțiilor se efectuează în baza autorizației sanitare de funcționare pentru fiecare adresă de desfășurare a activității, eliberate de Serviciul de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice [...] din teritoriile deservite, în conformitate cu art.21 din Legea nr.10-XVI din 3 februarie 2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice [...]” [19].

Rezultă că autorizării sanitare sunt supuse toate instituțiile medico-sanitare, publice sau private. Autorizarea sanitară nu are ca efect atribuirea calității de exponent al puteri de stat personalului medical (atunci când acesta desfășoară activitate administrativă), care reprezintă un prestator de servicii medicale privat. Autorizarea sanitară are ca efect permiterea exploatării sediului instituției medico-sanitare, în care urmează să fie acordată asistență medicală, adică să se desfășoare o activitate cu impact asupra sănătății publice.

Referitor la exigența de deținere a certificatului de acreditare, în preambulul Legii nr.552/2001 se stabilește: „Evaluarea și acreditarea în sănătate se realizează în vederea determinării, pe bază de standarde elaborate și aprobate de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a capacității prestatorilor de servicii medicale și farmaceutice, indiferent de tipul de proprietate, forma juridică de organizare și subordonarea administrativă, de a acorda populației asistența respectivă [...]” De asemenea, conform alin.(1) art.11, „prestatorii de servicii medicale și farmaceutice, de stat și private, sunt supuși evaluării și acreditării o dată în 5 ani”. Putem observa că acreditării se supun toate fără excepție instituțiile medico-sanitare. Potrivit, art.2 al aceleiași legi, prin „acreditare” se înțelege „procedura prin care autoritatea responsabilă de evaluare și acreditare în sănătate recunoaște, în mod oficial, că un prestator de servicii medicale sau farmaceutice, personalul acestuia sunt competente să execute activitățile specifice profilului său în conformitate cu standardele și prevederile legilor din domeniul medicinei și farmaciei”. Observăm că nici acreditarea nu are ca efect atribuirea calității de exponent al puteri de stat personalului medical (atunci când desfășoară activitate administrativă), care reprezintă un prestator de servicii medicale privat. Acreditarea are ca efect recunoașterea oficială a competenței instituției medico-sanitare, precum și a personalului acesteia, să acorde asistență medicală.

În concluzie, îndeplinirea de către instituțiile medico-sanitare private a condițiilor prevăzute de art.9¹ al Legii nr.411/1995 nu înseamnă că statul le autorizează și le investește să îndeplinească activități de interes public în înțelesul alin.(2) art.123 CP RM. După autorizarea sanitară și acreditare, instituțiile medico-sanitare private continuă să fie organizații comerciale în înțelesul art.124 CP RM. Persoanele din cadrul acestor organizații, care exercită acțiuni administrative de dispoziție sau organizatorico-economice, au calitatea de subiect cerută de art.124 CP RM. Persoanele din cadrul organizațiilor comerciale, care nu exercită astfel de acțiuni, au, după caz, calitatea de: persoane care lucrează pentru o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală; personal administrativ-tehnic (personal tehnic; personal de deservire tehnică; personal care desfășoară activități auxiliare).

4. Un aspect conex, care trebuie neapărat analizat, este cel cu privire la exercitarea independentă a profesiei de medic. Mai precis, vom încerca să aflăm dacă personalul care exercită independent profesiunea de medic (atunci când desfășoară activitate administrativă) cade sub incidența alin.(2) art.123 CP RM sau a art.124 CP RM.

La alin.(2) art.8 al Legii nr.411/1995 se prevede: „Exercițiul profesiunilor medico-sanitare și farmaceutice poate fi independent (activitate profesională în domeniul sănătății, în una dintre formele de organizare prevăzute de prezenta lege) sau în calitate de angajat la un prestator de servicii medicale sau farmaceutice”. De asemenea,

la art.11 al Legii nr.264 din 27.10.2005 cu privire la exercitarea profesiei de medic se stabilește: „Profesiunea de medic poate fi exercitată independent sau în calitate de angajat al unui prestator de servicii medicale acreditat conform legislației” (alin.(1)); „Exercitarea independentă a profesiei de medic reprezintă activitatea profesională a medicului în una dintre formele de organizare prevăzute de Legea ocrotirii sănătății nr.411/1995” (alin.(2)). [20] La exercitarea profesiei de medic în calitate de angajat al unui prestator de servicii medicale ne-am referit mai sus. În cele ce urmează obiectul analizei noastre îl va reprezenta exercitarea independentă a profesiei de medic.

În rezultatul intrării în vigoare a Legii nr.191 din 27.07.2018 pentru modificarea unor acte legislative [21], doar medicul de familie își poate exercita independent profesia. Din alin.(1) art.36⁵ al Legii nr.411/1995 aflăm care sunt cele două forme de organizare a activității medicului de familie: „Cabinetul individual al medicului de familie și centrul medicilor de familie reprezintă forme de organizare a activității profesionale a medicilor de familie titulari ai practicilor prin care aceștia își exercită independent profesia”. Conform alin.(3) art.36⁵ al Legii nr.411/1995, „cabinetul individual al medicului de familie activează și se prezintă în raporturile juridice ca persoană fizică”. Potrivit alin.(5) al aceluiași articol, „centrul medicilor de familie este persoană juridică, fiind administrat fie de către unul dintre medicii de familie titulari ai practicilor fondatori, fie de către o altă persoană desemnată de aceștia”.

Pentru a înțelege dacă cabinetul individual al medicului de familie și centrul medicilor de familie sunt organizații comerciale, obștești sau alte organizații nestatale în accepțiunea art.124 CP RM, este necesar să analizăm dispozițiile art.36⁵ al Legii nr.411/1995, reproduse mai sus, în coroborare cu alte dispoziții. Astfel, alin.(1) art.175 din Codul civil stabilește: „Persoanele juridice de drept privat se pot constitui liber doar în una din formele prevăzute de lege” [22]. Formele prevăzute de Legea nr.411/1995 pentru exercitarea independentă a profesiei de medic de familie sunt: cabinetul individual al medicului de familie; centrul medicilor de familie. În dispoziția de la lit.m) alin.(1) art.283 din Codul fiscal se folosește formularea „instituțiile medico-sanitare publice, cabinetele individuale ale medicului de familie și centrele medicilor de familie, prevăzute la art.36⁵ din Legea ocrotirii sănătății nr.411/1995” [23]. În fine, în alin.(3) art.5 al Legii nr.411/1995 se recurge la formularea „prestatorii privați de servicii medicale, inclusiv persoanele care exercită independent profesie medico-sanitară”.

Din aceste dispoziții rezultă că cabinetul individual al medicului de familie și centrul medicilor de familie sunt organizații nestatale în înțelesul art.124 CP RM. Conform alin.(8) art.36⁵ al Legii nr.411/1995, „activitatea cabinetului individual al medicului de familie și cea a centrului medicilor de familie nu constituie activitate de întreprinzător”. Drept urmare, cabinetul individual al medicului de familie și centrul medicilor de familie nu pot fi considerate organizații comerciale în înțelesul art.124 CP RM. Aceasta deși, potrivit alin.(10) art.36⁵ al Legii nr.411/1995, „înregistrarea de stat a centrului medicilor de familie se efectuează conform procedurii înregistrării de stat a persoanelor juridice, iar a cabinetului individual al medicului de familie – conform procedurii prevăzute pentru întreprinzătorii individuali. [...]”. Astfel, cabinetele individuale ale medicului de familie sunt înregistrate ca întreprinderi individuale, adică ca organizații comerciale. [24] Totodată, centrele medicilor de familie sunt înregistrate ca instituții private, adică ca organizații necomerciale [25]. Observăm că, sub aspectul înregistrării de stat, cabinetul individual al medicului de familie, deși nu este o organizație comercială, se asimilează acesteia. Astfel de incongruențe nu influențează asupra faptului că cabinetul individual al medicului de familie, la fel ca și centrul medicilor de familie, apare în postura de organizație nestatală în înțelesul art.124 CP RM.

În concluzie, în cazul cabinetului individual al medicului de familie, medicul de familie titular este persoana care gestionează organizația nestatală, adică are calitatea de subiect cerută de art.124 CP RM. În cazul centrului medicilor de familie, aceeași calitate o are administratorul ales de fondatorii centrului medicilor de familie. În funcție de faptul dacă realizează acțiuni producătoare de efecte juridice sau nu, ceilalți angajați din cadrul cabinetelor individuale ale medicului de familie și al centrelor medicilor de familie au, după caz, calitatea de: persoane care lucrează pentru o organizație nestatală; personal administrativ-tehnic (personal tehnic; personal de servitudine tehnică; personal care desfășoară activități auxiliare).

Concluzii

Substituirea Legii nr.1453/2002 prin Legea nr.69/2016 nu a avut niciun impact asupra statutului juridic al notarului. Acesta continuă să aibă calitatea de persoană publică în accepțiunea alin.(2) art.123 CP RM (și anume – de persoană autorizată sau investită de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public).

Notarul stagiar face parte din personalul care desfășoară activități auxiliare. Din aceste considerente, el nu poate răspunde în baza acelor norme penale care prevăd răspunderea pentru infracțiunile în care ca subiect apare persoana publică sau persoana care lucrează pentru o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală. Printre astfel de norme se numără art.333 și art.335 CP RM. Primirea, prin extorcare, de către un notar stagiar, a unei remunerații sau a altor avantaje patrimoniale pentru îndeplinirea unor lucrări sau pentru prestarea unor servicii ce țin de obligațiile de serviciu ale acestuia intră sub incidența art.256 CP RM.

Îndeplinirea de către instituțiile medico-sanitare private a condițiilor prevăzute de art.9¹ al Legii nr.411/1995 nu înseamnă că statul le autorizează și le investește să îndeplinească activități de interes public în înțelesul alin.(2) art.123 CP RM. După autorizarea sanitară și acreditare, instituțiile medico-sanitare private continuă să fie organizații comerciale în înțelesul art.124 CP RM. Persoanele din cadrul acestor organizații, care exercită acțiuni administrative de dispoziție sau organizatorico-economice, au calitatea de subiect cerută de art.124 CP RM. Persoanele din cadrul organizațiilor comerciale, care nu exercită astfel de acțiuni, au, după caz, calitatea de: persoane care lucrează pentru o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală; personal administrativ-tehnic (personal tehnic; personal de deservire tehnică; personal care desfășoară activități auxiliare).

În cazul cabinetului individual al medicului de familie, medicul de familie titular este persoana care gestionează organizația nestatală, adică are calitatea de subiect cerută de art.124 CP RM. În cazul centrului medicilor de familie, aceeași calitate o are administratorul ales de fondatorii centrului medicilor de familie. În funcție de faptul dacă realizează acțiuni producătoare de efecte juridice sau nu, ceilalți angajați din cadrul cabinetelor individuale ale medicului de familie și al centrelor medicilor de familie au, după caz, calitatea de: persoane care lucrează pentru o organizație nestatală; personal administrativ-tehnic (personal tehnic; personal de deservire tehnică; personal care desfășoară activități auxiliare).

Referințe:

1. POPOV, R. Analiza particularităților unor categorii de persoane publice în sensul alin. (2) art. 123 CP RM (Partea II). În: *Revista Națională de Drept*, 2013, nr.5, p.54-58. ISSN 1811-0770
2. Legea Republicii Moldova cu privire la organizarea activității notarilor, nr.69 din 14.04.2016. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr. 277-287.
3. Legea Republicii Moldova cu privire la notariat, nr.1453 din 08.11.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 154-157.
4. Legea contenciosului administrativ, nr.793 din 10.02.2000. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2000, nr.57-58.
5. Codul administrativ al Republicii Moldova nr.116 din 19.07.2018. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr. 309-320.
6. Legea Republicii Moldova privind modificarea și completarea unor acte legislative, nr.245 din 02.12.2011. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr. 25-28.
7. BRÎNZA, S., STATI, V. *Drept penal. Partea Specială. Vol.II*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2011. 1324 p. ISBN 978-9975-53-028-7
8. POPOV, R. Subiecții speciali ai infracțiunilor prevăzute în Capitolul XVI din Partea Specială a Codului penal. În: *Revista științifică a Universității de Stat din Moldova „Studia Universitatis”, Seria „Științe sociale”, 2012, nr.8, p.112-128. ISSN 1814-3199*
9. STATI, V., POPOV, R. Unele precizări cu privire la înțelesul noțiunii „persoană publică” (alin.(2) art.123 din Codul penal). În: *Revista Națională de Drept*, 2015, nr.4, p.12-22. ISSN 1811-0770
10. POPOV, R. Aplicarea art.256 și 324 din Codul penal pentru infracțiunile comise de către cei din personalul instituțiilor medico-sanitare sau din personalul instituțiilor de învățământ. În: *Revista Națională de Drept*, 2015, nr.10, p.19-28. ISSN 1811-0770
11. Ordinul Ministerului Justiției privind Regulamentul cu privire la condițiile de efectuare a stagiului în biroul notarului, nr.286 din 11.07.2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2003, nr.170.
12. GAVAJUC, S. *Răspunderea penală pentru remunerații ilicite în îndeplinirea lucrărilor de deservire a populației*: Teză de doctor în drept. Chișinău, 2016. 170 p.
13. *Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.11 din 22.12.2014 cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunile de corupție*. [Accesat: 11.08.2020] Disponibil: jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=248
14. Legea Republicii Moldova privind ocrotirea sănătății, nr.411 din 28.03.1995. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1995, nr.34.

15. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Regulilor de organizare a asistenței medicale primare, nr.988 din 10.10.2018. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1995, nr.34.
16. Legea Republicii Moldova privind evaluarea și acreditarea în sănătate, nr.552 din 18.10.2001. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2001, nr.155-157.
17. *Ordinul Ministerului Sănătății cu privire la aprobarea Nomenclatorului prestatorilor privați de servicii de sănătate, nr.47 din 10.02.2016* [Accesat: 12.08.2020] Disponibil:
https://msmps.gov.md/sites/default/files/legislatie/ord_47_nomenclatorul_imsprivati_31.10.2019.pdf
18. Legea Republicii Moldova privind supravegherea de stat a sănătății publice, nr.10 din 03.02.2009. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr.67.
19. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Regulamentului sanitar privind condițiile de igienă pentru instituțiile medico-sanitare, nr.663 din 23.07.2010. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2010, nr.131-134.
20. Legea Republicii Moldova cu privire la exercitarea profesiei de medic, nr.264 din 27.10.2005. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2005, nr.172-175.
21. Legea Republicii Moldova pentru modificarea unor acte legislative, nr.191 din 27.07.2018. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr.321-332.
22. Codul civil al Republicii Moldova, nr.1107 din 06.06.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr.82-86.
23. Codul fiscal al Republicii Moldova, nr.1163 din 24.04.1997. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1997, nr.62.
24. *Întreprindere individuală*. [Accesat: 13.08.2020] Disponibil:
https://www.infodebit.md/?info_biz=1&filtru=y&forma=%C3%8Entreprindere%20individual%C4%83
25. *Instituție privată*. [Accesat: 13.08.2020] Disponibil:
https://www.infodebit.md/?info_biz=1&filtru=y&forma=Instituție%20privată

Date despre autor:

Cristian BRÎNZA, doctorand, Școala doctorală Științe Juridice, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: branzacristian@gmail.com

ORCID: 0000-0002-7683-4269

Prezentat la 14.09.2020